

Programma van Eisen

Huisvesting

GGD Hollands Noorden

INHOUDSOPGAVE

1.0	INLEIDING	4
1.1	OORZAAK HUISVESTINGSVRAAG	4
1.2	STATUS EN DOEL PROGRAMMA VAN EISEN	4
1.3	UITVOERINGSLOCATIE	4
1.4	GEHANTEERDE UITGANGSPUNTEN	5
1.5	TOEPASSING ONTWIKKELCONCEPT HUISVESTING	5
2.0	PROJECTCONTEXT	6
2.1	PROJECTKADER	6
2.2	WENSELIJKE VOORZIENINGEN IN DE DIRECTE OMGEVING	6
2.3	BUITEN HET GEBOUW	6
2.4	BINNEN HET GEBOUW	6
3.0	RUIMTELIJKE EISEN	8
3.1	RUIMTEBEHOEFTE GEBOUW	8
3.2	POSITIONELE RELATIES RUIMTES	9
3.3	EMISSIONS	10
4.0	KWALITATIEVE EISEN	11
4.1	FLEXIBILITEIT	11
4.2	TOEGANKELIJKHEID	11
4.2.1	BEREIKBAARHEID VOOR PERSONEN	11
4.2.2	BRANDVEILIGHEID	11
4.3	BOUWFYSISCH EISEN	12
4.3.1	THERMISCH COMFORT	12
4.3.2	VISUEEL COMFORT	13
4.3.3	AKOESTISCH COMFORT	14
5.0	BOUWTECHNISCHE EISEN	15

5.1	BOUWKUNDIGE ASPECTEN VLOER-, WAND-, RAAM- EN PLAFONDAFWERKING	15
5.2.2.	BIJZONDERE RUIMTEN	5
5.3	SEMIPERMANENTE BOUW	6
6.1	INLEIDING	7
6.2	BOUWFYSISCH UITGANGSPUNTEN	8
6.3	OMSCHRIJVING ELEKTROTECHNISCHE INSTALLATIES	9
6.3.1	STROOMVOORZIENING	9
6.3.2	VERLICHTINGSINSTALLATIE	12
6.3.3	COMMUNICATIE-INSTALLATIE	14
6.3.4	INBRAAKDETECTIE-INSTALLATIE	14
6.3.5	BRANDMELDINSTALLATIE	14
6.3.6	ONTRUIMINGSINSTALLATIE	15
6.3.7	STORINGSIGNALERINGSINSTALLATIE	15
6.3.8	OVERSPANNINGS- EN BLIKSEMAFLEIDERINSTALLATIE	15
6.4	OMSCHRIJVING WERKTUIGBOUWKUNDIGE INSTALLATIES	15
6.4.1	BEREKENINGEN	15
6.4.2	VERWARMING/KOELINSTALLATIE	16
6.4.3	WATERAANVOERINSTALLATIE	16
6.4.4	SANITAIRE TOESTELLEN	17
6.4.5	GASVOORZIENINGINSTALLATIE	17
6.4.6	LUCHTBEHANDELING	17
6.4.7	WATERAFVOERINSTALLATIES	18
6.4.8	BRANDBLUSVOORZIENINGEN	18
7.0	EXTERNE RANDVOORWAARDEN	19
7.1	LOCATIE	19
7.2	WETGEVING EN RICHTLIJNEN	19
7.3	LITERATUURLIJST/REFERENTIES	19

1.0 INLEIDING

1.1 Oorzaak huisvestingsvraag

Elke gemeente heeft vanuit de centrale overheid een uitvoeringslocatie ten behoeve van de Jeugdgezondheidszorg. GGD Hollandsnoorden biedt in de vorm van een Programma van Eisen een handvat aan gemeenten om een locatie te realiseren welke voldoet aan de geldende wettelijke normen en eisen en de ruimtelijke, functionele en technische eisen die GGD Hollandsnoorden hiervoor stelt. Primair is dit PvE bestemd voor de huisvesting van de GGD's in de regio Noord-Holland Noord.

1.2 Status en doel Programma van eisen

Dit concept Programma van Eisen biedt een handvat voor gemeenten om een gebouw neer te zetten dat voldoet aan de wettelijke normen en veiligheidseisen zoals deze in dit document gesteld zijn. Hierin zijn de uitgangspunten, wensen, eisen doelstellingen van een uitvoeringslocatie geformuleerd voor een nieuwe huisvesting. Het PvE dient als uitgangspunt voor de planontwikkeling en als toetsingskader voor de kwaliteitsbeheersing in de diverse stadia van het ontwerpproces, inclusief de uitvoeringsfasen. Aan de hand van het PvE worden tussen- en eindresultaten tijdens de ontwerp- en uitvoeringsfasen getoetst. De toetsingsresultaten van de ontwerpfasen worden vastgelegd en verwerkt in een fasedocument. Ook zal het PvE dienstdoen als communicatie-instrument tussen opdrachtgever (gemeente) enerzijds en de ontwerpende en bouwende partij anderzijds. Afwijken van het PvE is alleen mogelijk middels een onderbouwing en goedkeuring van de opdrachtgever.

1.3 Uitvoeringslocatie

Een uitvoeringslocatie is vaak een samenwerkingsverband met andere kernpartners gerelateerd aan Jeugdgezondheidszorg, dit kunnen ook huisartsenpraktijken zijn. De samenwerking heeft als doel een optimale gezonde en evenwichtige ontwikkeling te realiseren voor alle kinderen en jeugdigen in een gemeente. De doelgroep is van -9 maand tot 23 jaar. Uitgangspunten voor de werkzaamheden zijn de universele rechten van het kind: recht op liefde, bescherming, gezondheidszorg, onderwijs en ontplooiing.

Bij de balie of Inlooppunt van het GGD kunnen ouders terecht met vragen en problemen over de gezondheid, opvoeding en ontwikkeling van hun kind. Waar nodig kan men er snel en deskundig worden doorverwezen naar hulp. In het GGD kan men desgewenst advies krijgen en komt men minimaal voor de reguliere onderzoeken van de Jeugdgezondheidszorg, voor vragen van ouders en jeugdigen, voor opvoedspreekuren en verder voor allen die daar werkzaam zijn. De medewerkers van het GGD zijn getraind om verder te kijken en te reiken dan de grenzen van de eigen organisatie en daarbij het belang van het kind voorop te stellen.

De balie of inlooppunt is wisselend open (per gemeente variabel). De overige ruimtes worden ook 's avonds gebruikt.

Het aanbod van het GGD bestaat uit:

- **Het basisaanbod GGD:**
Basiszorg aan zwangeren en mensen met kindwens, uitvoeren van basisaanbod preventieve algemene jeugdgezondheidszorg, uitvoeren basisaanbod effectieve primaire opvoedingsondersteunende preventieprogramma's, aanbieden activeringswerk en participatie, geven van op de leeftijd afgestemde informatie over gezondheid, groei, ontwikkeling en opvoeding van kinderen, maken en nakomen van samenwerkingsafspraken tussen de partners die bovenstaande taken uitvoeren;
- **Aanbod voor (toekomstige) risicogroepen en risicokinderen**
Het bereiken van risicogroepen en risicokinderen, richting geven aan de diagnostiek door expertteams, zo nodig toeleiden naar effectieve interventies in de tweede lijn, coördinatie van zorg, nazorg en het maken en nakomen van samenwerkingsafspraken tussen de partners die bovenstaande taken uitvoeren.

1.4 Gehanteerde uitgangspunten

Bij het opstellen van dit Programma van Eisen, Huisvesting GGD NHN (PvE) is gebruik gemaakt van de volgende informatie:

- onderzoek GGD Hollands Noorden
- Arbonormen
- standaard programma van eisen Jeugdgezondheidszorg
- RIE-veiligheid werknemers en klanten
- medewerkers GGD

1.5 Toepassing ontwikkelconcept huisvesting

Het Programma van Eisen, Huisvesting GGD NHN streeft, voor het ontwikkelen van een GGD, een ideale situatie na. Deze situatie zal alleen volledig te realiseren zijn in geval van nieuwbouw. Het project betreft ook een groot aantal bestaande (huur en eigendom) locaties die aangepast zullen worden. De uitgangspunten van dit document zullen, afhankelijk van de situatie, gestelde financiële kaders, projectdoelen en het gebruik van de locatie worden toegepast.

2.0 PROJECTCONTEXT

2.1 Projectkader

De huisvestingsvraag betreft in dit PvE primair de huisvesting van de GGD's in de regio Noord-Holland Noord. Getracht is een zo compleet mogelijk handvat aan te leveren voor het accommodatiebeleid welke toegepast kan worden op elke locatie die zich voordoet, en richting kan geven aan dit accommodatiebeleid voor een langere periode.

De gebouwen en ruimten dienen zo efficiënt mogelijk gebruikt te kunnen worden. Uitgaande van wisselende functies op verschillende tijdstippen kunnen met de voorgestelde inrichting de beschikbare ruimten optimaal worden benut. In het algemeen kan gesteld worden dat het gebouw en de inrichting uitnodigend en kindvriendelijk moeten zijn.

Verder wordt het van belang geacht dat het gebouw herkenbaar is als GGD: medewerkers en bezoekers moeten zich er welkom voelen, er optimaal kunnen werken en kunnen verblijven.

Om dit te bereiken dient een aantal middelen te worden ingezet.

2.2 Wenselijke voorzieningen in de directe omgeving

De aanloop naar faciliteiten en diensten in het ontmoetingscentrum moet gestimuleerd worden daarom zijn de volgende voorzieningen in de omgeving wenselijk:

- restaurant/cafetaria
- winkels
- speeltheek
- puberontmoetingsplek
- school
- bibliotheek
- gezondheidscentrum

2.3 Buiten het gebouw

- de directe omgeving van het gebouw heeft een open karakter hebben. Per locatie moet er gekeken worden of er specifieke maatregelen genomen dienen te worden (te zoeken in beplanting/bestrating)
- de entree voor alle GGD's wordt geaccentueerd op een manier die eenduidig is qua styling, kleurstelling en verdere materialisering, met plaats voor een logo van het GGD en beperkte ruimte voor vermelding van overige gebouwgebruikers. De locatie van deze accentuering zal per gebouw worden bepaald
- er is een logische en veilige routing naar het gebouw toe, met parkeermogelijkheden en voldoende verlichting. Voor personeel is een afsluitbare fietsenstalling aanwezig en voor bezoekers de stevige fietsenstandaards i.v.m. gemakkelijk en veilig in en uittillen van kinderen uit kinderzitjes op de fietsen
- de personeels- en bezoekersentree zijn waar mogelijk gescheiden

2.4 Binnen het gebouw

- de balie van GGD is zodanig ingericht dat een gesprek aan de balie kan plaats vinden zonder dat dit voor anderen in de hal hoorbaar is. Wel is er een open / transparante uitstraling.
- een balie of inloofunctie heeft een laagdrempelige uitstraling. Ook voor diverse doelgroepen zoals voor pubers. Voor de verschillende doelgroepen zijn waar mogelijk aparte balies en aparte zitjes ingericht.
- de routing voor personeel, bezoekers en de diverse processen zijn logisch en helder en zoveel mogelijk gescheiden van elkaar
- indien mogelijk wordt rekening gehouden met processen als groepsvaccinaties, waarbij een doorloop van kinderen mogelijk is
- de informatie voor bezoekers is duidelijk zichtbaar en gemakkelijk te bereiken

- de kleur- en materiaalkeuze zijn voor alle gebouwen gelijk
- in alle gebouwen geldt een algeheel rookverbod
- de GGD's worden ingericht met de elementen zoals weergegeven in hoofdstuk 5.2
- de elementen en/of installatie daarvan voldoen aan de volgende eisen:
- alle vaste elementen worden zoveel mogelijk geplaatst tegen of opgehangen aan de wanden
- geen scherpe randen of punten aanwezig aan de inrichting, installaties en bouwkundige aanpassingen
- meubels hebben geen scharnierende delen en zijn niet opklapbaar

In alle gebouwen zijn de volgende voorzieningen opgenomen:

- een lunchruimte/pantry
- een reprohoek
- materiaal voor zwangerschapsgymnastiek
- een vaccinkoelkast met alarmering, met ventilatie en zonder warmtebron
- aparte toiletten voor cliënten en personeel
- een invalidentoilet
- een berging /werkkast met stortgootsteenbak voorzien van warm en koud water voor schoonmaakmiddelen e.d.

3.0 RUIMTELIJKE EISEN

3.1 Ruimtebehoefte gebouw

De boxenkamer van de GGD is gescheiden van de wachtruimte. Er is wel een visuele verbinding. In de wachtruimte is een centrale balie gesitueerd. In de wachtkamer is ruimte voor het uitstallen van foldermateriaal en eventueel een internetplek voor publiek. Bij voorkeur kan het personeel het gebouw betreden via een eigen personeelsingang. Van hieruit bereikt men een centrale ruimte welke alleen toegankelijk is voor het personeel.

Het personeel maakt gebruik van een eigen pantry waar, indien er voldoende ruimte is, ook eetgelegenheid is. Kantoorruimtes welke niet toegankelijk zijn voor bezoekers worden zo dicht mogelijk bij de centrale ruimte gesitueerd. In dit gebied is ook een personeelstoilet aanwezig. De berging is bestemd voor opslag van materialen. Voor schoonmaakspullen is een aparte ruimte aanwezig. Plaatsing vuil/papiercontainer wordt centraal geregeld indien er meerdere huurders in het pand zijn.

De volgende type ruimten zijn onderscheden:

- praktijkruimte
- bijzondere ruimte
- ondersteunende ruimte
- kantoorruimte

Type ruimte	Soort ruimte	Indicatie netto vloer-oppervlak (m ²) NEN-norm 1824	Min. maten (l x b) (m)	Aanvullende gegevens
Praktijkruimte	Spreekruimte 1	24	6 m (l)	Plaats voor een kast en aansluitpunt voor visuskaart. Spreekruimte 1 is verbonden via een deur met spreekruimte 2.
	Spreekruimte 2	24	6 m (l)	Plaats voor kast en aansluitpunt voor Visuskaart. Spreekruimte 2 is verbonden via een deur met spreekruimte 1
	Spreekruimte 3	24		Spreekruimte voor het voeren van een gesprek met cliënt.
Bijzondere ruimte	Entree	6		
	Boxenruimte	40	40	Min. 50 m ² bij gebruik voor zwangerschapsgym.
	Berging	5	5	Plaatsing vaccinkoelkast met alarmering voorzien van voldoende ventilatie.
	Werkkast/patchkast	5	5	Evt. in combinatie met de technische installaties.
	Repro-/postruimte	5	5	Afhankelijk van apparatuur.
Ondersteunende ruimte	Personeelstoilet	5		met invalidentoilet.
	Cliëntentoilet	5		
	Kinderwagenstalling	8		Voor max. 6 kinderwagens van elk ca. 75 x 100 cm.
	Pantry	25		Plaatsen keukenblok. Eventueel in combinatie met vergaderruimte.
	Vergaderruimte	25		Ruimte voor teamvergadering en cursusruimte
	Balie en wachtruimte	40		In deze ruimte is een balie en wachtkamerstoelen.
Kantoorruimte (afhankelijk van de dienstenverlening en aantal medewerkers)	Administratieruimte voor medewerkers	24		Maximaal 3 werkplekken met een bureau, stoel, kastje per medewerker.
Totaal aantal m ²		265 m ² netto		

NB: bij een gemiddeld inwonertal van meer dan 20.000 zijn meer spreekkamers en administratieve ruimten noodzakelijk.

3.2 Positionele relaties ruimtes

De volgende harde eisen worden gesteld met betrekking tot de relaties tussen de verschillende ruimtes:

- boxenruimte en spreekruimte 1 en 2 staan in een directe relatie met elkaar

- de kinderwagenstalling is in de buurt van de boxenkamer
- spreekruimte 1 en 2 zijn met elkaar en de boxenruimte verbonden
- cliëntentoilet en boxenkamer staan in een directe relatie tot elkaar
- het gebouw is goed zichtbaar en als GGD gebouw duidelijk en goed herkenbaar
- wachtruimte en boxenruimte zijn visueel met elkaar verbonden (wens)
- balie is centraal gesitueerd in de wachtruimte (wens)
-

3.3 Emissies

Ten aanzien van de materiaalkeuze dient voorkomen te worden dat emissies uit materialen (o.a. vloerbedekking) kunnen leiden tot verontreiniging van de binnenlucht. Vooral voor mensen die allergisch zijn voor bepaalde stoffen kan dit problemen veroorzaken. In ieder geval dient te worden voldaan aan de eisen voor BREEAM-NL, zoals die gelden voor de credit HEA 9 van de beoordelingsrichtlijn Nieuwbouw en Renovatie 2014 versie 2.0.

4.0 KWALITATIEVE EISEN

In dit hoofdstuk zijn de kwalitatieve eisen voor de huisvesting vastgelegd. Daarbij is een onderverdeling gemaakt naar verschillende kwaliteitsaspecten.

4.1 Flexibiliteit

De organisatie vraagt een optimale interne flexibiliteit. Medewerkers kunnen eenvoudig van werkplek veranderen met zo min mogelijk verplaatsing van binnenwanden en meubilair. Daarnaast is met name de boxenruimte voor meerdere doeleinden geschikt (zwangerschapsgymnastiek, cursussen en vergaderingen, aan- en uitkleedruimte voor jonge kinderen).

4.2 Toegankelijkheid

4.2.1 Bereikbaarheid voor personen

In het kader van een goede dienstverlening aan haar cliënten zijn de publieksvoorzieningen op een goede bereikbare plaats gesitueerd. Deze publieksvoorzieningen zijn aan/dichtbij de centrale hal gesitueerd. Ten behoeve van de publiekstoegankelijkheid is de hoofd-entree op een logische en aantrekkelijke plek gesitueerd, gelet op de normen voor Geboden Toegang conform NEN-norm 1814. Tevens dient bij de keuze van plaats en aantal toegangen gelet worden op de beheersbaarheid van de beveiliging. Met betrekking tot de vluchtwegen/nooduitgangen dient de huisvesting te voldoen aan de eisen van het vigerende bouwbesluit. Voor alle publiekstoegankelijke ruimtes geldt dat deze toegankelijk dienen te zijn voor rolstoelgebruikers. Indien deze ruimten niet op de begane grond zijn gesitueerd dienen deze te worden ontsloten met behulp van een lift, met minimale kooiafmetingen van tenminste 1,05x1,35m.

Goed bereikbaar betekent onder andere:

- logische ligging van entree, geen hoogteverschillen bij de entree (< 20 mm);
- kindervriendelijke en rolstoel-toegankelijk;
- vrije doorgang van verkeersruimte afgestemd op gebruik en intensiteit van gebruik (> 1800 bij intensief gebruik en in de andere gevallen > 1200 mm);
- geen hoogteverschillen op de verdieping (< 20 mm);
- vrije doorgang van toegangen van tenminste 850 mm breed.

Goed bruikbaar betekent onder andere:

- voldoende gebruiksruimte bij entree (> 1800 x 1800 mm voor en achter entree);
- voldoende gebruiksruimte bij binnendeuren, voor de lift en voor andere faciliteiten (> 1500 x 1500 mm);
- aanwezigheid van tenminste één integraal toegankelijk toiletblok (toilet voor mindervaliden opgenomen in een algemeen toiletblok);
- bij detaillering en afwerking rekening houden met inrichting van liften, entree en andere faciliteiten (o.a. bedieningsknoppen tussen 900 en 1200 mm boven vloerpeil);
- Rekening houden met de toegangsmogelijkheden en bijbehorende controle op toegang buiten kantooruren.

Naast bovengenoemde voorzieningen heeft het gebouw, ter bevordering van de toegankelijkheid, een logische en herkenbare structuur, zodat de routing in en naar het gebouw goed te vinden is.

Het gebouw dient te voldoen aan alle eisen die worden gesteld voor het verkrijgen van het ITS-keurmerk.

4.2.2 Brandveiligheid

De brandveiligheid van het gebouw voldoet aan de geldende regelgeving en richtlijnen (NEN-norm 2535). Dit betekent dat het gebouw wordt gecompartmenteerd volgens de eisen van het Bouwbesluit.

Blusvoorzieningen worden aangebracht conform de eisen van de brandweer. Daarbij wordt de publicatie "Een brandveilig gebouw installeren" als richtlijn gehanteerd.

4.3 Bouwfysische condities

4.3.1 Thermisch comfort

Type ruimte	Soort ruimte	Eisen
Praktijkruimte	Spreekruimten 1, 2, 3 en zo mogelijk meerdere spreekruimtes	De operationele temperatuur moet tussen de 22° C en 24° C liggen (dit is 23 +/- 1° C). Het luchttemperatuurverschil tussen 1,1 en 0,1 m/s boven de vloer (niveau van het hoofd en niveau van de enkels in zittende toestand) moet kleiner zijn dan 3° C. De gemiddelde luchtsnelheid moet kleiner zijn dan 0,15 m/s. De stralingsasymmetrie tengevolge van ramen of andere koude verticale oppervlakken moet kleiner zijn dan 10° C (ten opzichte van een klein verticaal vlak, 0,6 m boven vloer).
Bijzondere ruimte	Entree	Idem, m.u.v. operationele temperatuur; deze bedraagt tussen de 20° C en 22° C.
	Boxenruimte	Zie spreekkamers. Bij andere activiteiten ca. 19° C.
	Berging	Minimaal 10°C
	Werkkast/patchkast	Resp. tussen 15°C en 32°C en voldoende ventilatie.
	Repro-/postruimte	Luchtvochtigheid: minimaal 30% en maximaal 70%. Temperatuur: minimaal 15° C en maximaal 32° C.
Ondersteunende ruimte	Personeelstoilet	15°C
	Cliententoilet	18°C
	Kinderwagenstalling	15°C
	Pantry	Temperatuur ca. 20° C. De thermische behaaglijkheid in kantoorruimten e.d. moet voldoen aan de aanbevelingen uit bijlage A van NEN-ISO 7730, klimaatklasse B, t.w.: - 0,5 < PMV < + 0,5. In die situatie zal - zo is uit onderzoek gebleken - meer dan 80% van de aanwezigen zich thermisch behaaglijk voelen. Bij de genoemde PMV hoort het activiteitsniveau voor kantoorwerk (lichte, hoofdzakelijk zittende activiteit) van 1,2 met de thermische weerstand van de kleding kan worden gesteld op 1 clo in de wintersituatie en 0,5 clo in de zomersituatie. Er wordt een maximaal aantal van 125 gewogen overschrijdingsuren toegestaan.
	Vergaderruimte	Temperatuur ca. 20° C. De thermische behaaglijkheid in kantoorruimten e.d. moet voldoen aan de aanbevelingen uit bijlage A van NEN-ISO 7730, klimaatklasse B, t.w.: - 0,5 < PMV < + 0,5. In die situatie zal - zo is uit onderzoek gebleken - meer dan 80% van de aanwezigen zich thermisch behaaglijk voelen. Bij de genoemde PMV hoort het activiteitsniveau voor kantoorwerk (lichte, hoofdzakelijk zittende

		activiteit) van 1,2 met de thermische weerstand van de kleding kan worden gesteld op 1 clo in de wintersituatie en 0,5 clo in de zomersituatie. Er wordt een maximaal aantal van 125 gewogen overschrijdingsuren toegestaan.
	Archiefruimte	Zie vergaderruimte.
	Balie en wacht ruimte	Zie vergaderruimte.
Kantoorruimte	Administratieve ruimte voor teammedewerkers	Zie vergaderruimte.

In het gehele gebouw, met uitzondering van een nader aantal te noemen ruimten, kan een relatieve vochtigheid worden aangehouden van 30-70%.

Bedienbaarheid door medewerkers en plaats thermostaat in de bovengenoemde ruimtes en mechanische ventilatie schakelaars zo mogelijk in de berging van de wacht- / boxenruimte.

4.3.2 Visueel comfort

Kunstlicht (conform NEN-norm 1890 en NEN 3087 in het kader van de Arbo-wetgeving)

Voor de verschillende typen ruimten gelden onderstaande verlichtingsniveaus als benodigde basisverlichting. Tevens is aangegeven of aanvullende verlichting, afgestemd op de functie van de ruimte noodzakelijk is. Gebruik van LED verlichting is een wens ten behoeve van de duurzaamheid.

Type ruimte	Soort ruimte	Verlichtingsniveau in Lux	Aanvullende verlichting
Praktijkruimte	Spreekkamer 1	500	Visuslicht en indirect licht (geen sensoren toepassen)
	Spreekkamer 2 en 3	500	Visuslicht en indirect licht (geen sensoren toepassen)
Bijzondere ruimte	Entree	250	Direct licht
	Boxenruimte	500	Dimlicht/indirect licht (geen sensoren toepassen)
	Berging	250	Direct licht
	Werkkast	250	Direct licht
	Repro	400	Direct licht
Ondersteunende ruimte	Personeelstoilet	250	Direct licht
	Cliëntentoilet	250	Direct licht
	Kinderwagenstalling	250	Direct licht
	Pantry	500	Direct licht
	Vergaderruimte	500	Direct licht
	Archiefruimte	500	Indirect licht
	Balie en wacht ruimte	500	Indirect licht
Kantoorruimte	Administratieruimte voor teammedewerker	500	Direct licht; armaturen geschikt voor beeldschermwerk.

Verlichting werkplek

Daglichttoetreding

Volgens het Veiligheidsbesluit Restgroepen (VBR) moet in ruimten waar mensen meer dan 2 uur aaneengesloten werken daglichttoetreding aanwezig zijn. Het gezamenlijke oppervlak waardoor daglicht kan toetreden, moet tenminste 1/20 van het vloeroppervlak zijn. In de spreekkamers is daglicht een eis. Dit zijn dit geen werkplekken maar de betreffende medewerkers gebruiken deze ruimten veelvuldig en langdurig.

In ruimten waar met beeldschermen wordt gewerkt, moeten de ramen zijn uitgerust met een passende en traploos instelbare helderheidswering om de intensiteit van het licht, dat op de werkplek valt, te verminderen in verband met hinderlijke reflecties op het beeldscherm, minimaal conform glare control klasse 3 van EN 14501.

In alle ruimten moet rechtstreeks invallend zonlicht kunnen worden geweerd middels plissés

Uitzichtbepalingen

Volgens het Veiligheidsbesluit Restgroepen (VBR) moet in ruimten waar mensen meer dan 2 uur aaneengesloten werken uitzicht op de omgeving mogelijk zijn.

De gezamenlijke breedte van de lichtopeningen moet tenminste 1/10 van de totale omtrek van de ruimte bedragen.

Visuslicht

De visusbak dient voor een oogtest in de artsen- en verpleegkundige kamer op ooghoogte van een op schoot zittend kind c.q op een stoel zittend kind te worden aangebracht. Tussen ogen van het kind en de visuskaart moet minimaal 5 meter (0-4 jaar) en 6 meter (4-19 jaar) vrij zicht zijn, zonder verstoringen te lezen. Deze wordt horizontaal gelezen.

Er dient een visuskast met uitwisselbare visuskaarten gemonteerd te worden in spreekruimte 1 en 2 (afhankelijk van de locatie en het aantal spreekruimten in meer spreekruimten aan te brengen).

4.3.3 Akoestisch comfort

Voor de verschillende typen ruimten gelden onderstaande maximale toelaatbare achtergrond-geluidsniveaus binnen de ruimte. Tevens zijn waar vereist nagalmtijden aangegeven.

Type ruimte	Soort ruimte	Geluidsniveau in dB(A)	Nagalmtijd in sec.
Praktijkruimte	Spreekkamer 1, 2, 3, enz.	35	< 0,6 i.v.m. Ewing norm
Bijzondere ruimte	Entree	45	<1,0
	Wacht- en boxenruimte	45	<1,0
	Berging	45	1,0-1,5
	Werkkast/patchkast	'-	1,0-1,5
	Repro-/postruimte	45	<1,0
Ondersteunende ruimte	Personeelstoilet	45	<1,0
	Cliëntentoilet	45	<1,0
	Kinderwagenstalling	45	<1,0
	Pantry	35	<0,8
	Vergaderruimte	35	< 0,8
	Archief	40	< 0,8
	Balie en wachttruimte	40	< 0,8
Kantoorruimte	Teammedewerker	35	< 0,8

Luchtgeluidisolatie

De volgende waarden gelden ten aanzien van de luchtgeluidisolatie van de scheidingswanden de volgende waarden voor het karakteristiek luchtgeluidniveauverschil $D_{nT,a;k}$ volgens NEN 5077 in dB:

- tussen kantoren >39
- tussen kantoor en gang >33
- tussen boxenkamer en overige ruimten >39
- tussen spreek- en vergaderruimten (onderling) >45
- tussen spreek- en vergaderruimte en gangen >45
- tussen spreekkamer 1, 2 en boxenruimte >39

5.0 BOUWTECHNISCHE EISEN

In dit hoofdstuk zijn de bouwtechnische eisen vastgelegd waaraan bouwdelen moeten voldoen. Uitgangspunt is dat de bestaande bruikbare gebouwdelen zoveel mogelijk moeten worden ingepast in de nieuwe situatie.

5.1 Bouwkundige aspecten Vloer-, wand-, raam- en plafondafwerking

Vloer- en wandafwerking

In de onderstaande tabel zijn de ruimten opgenomen waar specifieke eisen worden gesteld aan de vloerafwerking en de wandafwerking.

Type ruimte	Soort ruimte	Vloerafwerking	Wandafwerking
Praktijkruimte	Spreekruimte 1, 2, 3, enz.	Marmoleum waarbij geen mogelijkheid is tot bacteriegroei	Scanbehang met afneembare coating Gladde, afneembare laklaag aanbrengen tot 1.50 hoogte
Bijzondere ruimte	Entree	Schoonloopmat	Stoot- en slijtvast.
	Boxenruimte	Marmoleum waarbij geen mogelijkheid is tot bacteriegroei	Scanbehang met afneembare coating Gladde, afneembare laklaag aanbrengen tot 1.50 hoogte
	Berging	Marmoleum	Fijnsputwerk.
	Werkkast/patchkast	Tegelwerk of gietvloer	Stoot- en slijtvast, afwasbaar en glad. Tegelwerk tot min. 1.30 m, daarboven fijnsputwerk.
	Repro-/postruimte	Marmoleum waarbij geen mogelijkheid is tot bacteriegroei	Stoot- en slijtvast, afwasbaar.
Ondersteunende ruimte	Personeelstoilet	Gietvloer	Tegelwerk tot min. 1.30 m, daarboven fijnsputwerk.
	Cliëntentoilet	Gietvloer	Tegelwerk tot min. 1.30 m.
	Kinderwagenstalling	Marmoleum waarbij geen mogelijkheid is tot bacteriegroei	Gladde, afneembare laklaag aanbrengen i.v.m. kindervagens en of stootplaat.
	Pantry	Marmoleum waarbij geen mogelijkheid is tot bacteriegroei	Fijn spuitwerk.
	Vergaderruimte	Marmoleum waarbij geen mogelijkheid is tot bacteriegroei	Scanbehang
	Balie en wachttruimte	Marmoleum waarbij geen mogelijkheid is tot bacteriegroei	Stoot- en slijtvast, afwasbaar en glad.
Kantoorruimte	Teammedewerker	Marmoleum waarbij geen mogelijkheid is tot bacteriegroei	Scanbehang

Raam- en plafondafwerking

Voor de verschillende typen ruimten worden onderstaande eisen gesteld aan de raamafwerking en de plafondafwerking.

Type ruimte	Soort ruimte	Raamafwerking	Plafondafwerking
Praktijkruimte	Spreekkamer 1, 2, 3, enz.	plissés	akoestisch plafond waarmee aan eisen voor nagalmtijd wordt voldaan. Brandklasse A1 Kleur wit
Bijzondere ruimte	Entree	plissés	akoestisch plafond waarmee aan eisen voor nagalmtijd wordt voldaan. Brandklasse A1 Kleur wit
	Boxenruimte	plissés	akoestisch plafond waarmee aan eisen voor nagalmtijd wordt voldaan. Brandklasse A1 Kleur wit
	Berging	Geen	Standaard systeemplafond Kleur wit
	Werkkast	Geen	Standaard systeemplafond Kleur wit
	Repro-/postruimte	Geen	Standaard systeemplafond Kleur wit

Type ruimte	Soort ruimte	Raamafwerking	Plafondafwerking
Ondersteunende ruimte	Personeelstoilet	Geen	Standaard systeemplafond Kleur wit
	Cliëntentoilet	Geen	Standaard systeemplafond Kleur wit
	Pantry	Afhankelijk van locatie	akoestisch plafond waarmee aan eisen voor nagalmtijd wordt voldaan. Brandklasse A1 Kleur wit
	Vergaderruimte	plissés	akoestisch plafond waarmee aan eisen voor nagalmtijd wordt voldaan. Brandklasse A1 Kleur wit
	Balie en wachtruimte	Afhankelijk van locatie plissés	akoestisch plafond waarmee aan eisen voor nagalmtijd wordt voldaan. Brandklasse A1 Kleur wit
	Kantoorruimte	plissés	akoestisch plafond waarmee aan eisen voor nagalmtijd wordt voldaan. Brandklasse A1 Kleur wit

Minimale vrije hoogte afgewerkte vloer en plafond bedraagt 2.60 m en ter plaatse van doorgangen 2.30 m (Bouwbesluit).

5.2.1 Inrichting van ruimten

Voor alle ruimten waar onze cliënten komen, geldt het uitgangspunt voor het te plaatsen meubilair dat het kindvriendelijk moet zijn en zal dienen te voldoen aan de NEN- en de ARBO-wetgeving. Voor alle ruimten waar onze cliënten niet komen, geldt als uitgangspunt voor het te plaatsen meubilair dat het in ieder geval dient te voldoen aan de NEN- en de ARBO-wetgeving.

Praktijkruimte

Soort ruimte	Element	Doel	Uitwerking
Spreekkamer 1, 2, 3, enz.	Wastafel meubel met warm en koud water	Hygiëne, om na elk consult de handen te wassen	Wastafelmeubel langs de wand met geïntegreerde prullenbak. Achter de wastafel een spatscherm. Wastafel type: Meubelmakerswerk tekening via de GGD te verkrijgen met en zonder boiler deze levering via derde. Vanuit de bouw vindt de aansluiting plaats en die leveren ook de flexibele badsifons, een mengskranen en eventueel boiler (Daalderop type: Close in 5 liter compact)
	Werkplek	Werkplek in verband met spreekuur arts, verpleegkundige, assistente, diëtiste of andere specialistische hulpverleners. De werkplek is een combinatie van een verrijdbaar ladeblok en een bureau. Hiermee wordt ruimte gewonnen voor het uitvoeren van eventuele andere functies, bijvoorbeeld visustest en verhuur aan derden.	Het verrijdbare ladeblok bestaat twee lades en is afsluitbaar Het bureau biedt plaats een monitorarm met hierin een computerscherm. Het werkblad is voorzien van afgeronde hoeken Nabij de werkplek is een folderrek en een whiteboard aanwezig. Het is afgerond aan alle zijden en mag geen scherpe hoeken hebben. Een plat onderzoekskussen kan zowel links, rechts als in het midden worden geplaatst. Onderzoekskussen: 800 x 600 x 60 mm met geplastificeerde coating op textielbasis aan 2 kanten met los anti-slipmatje. Drie stuks bezoekersstoelen.
	Dagkoelkast	De koelkast dient voor vaccinbewaring tijdens gebruik. Er moet een min-max thermometer in liggen voor controle vooraf en tijdens gebruik.	Thermostabiele koelkast, bij vriezen of te hoge tempratuur vaccinverlies (en kosten).
	Opbergkast	Opbergfaciliteit	Bijvoorbeeld 135 cm hoog, breedte afhankelijk van de situatie.
	Visuslichtbak	Oogonderzoek	Beijst/Lameris Otech (Amsterdamse plaatjeskaart en Landolt C-kaart) en visusbril.
	Meetlat	Lengtebepaling	Officiële microtoise, en zeer zorgvuldige montage (exacte hoogte!).
	Bureaustoel		conform de eisen die de GGD hieraan gesteld heeft
	Twee bezoekersstoelen		conform de eisen die de GGD hieraan gesteld heeft.
Spreekkamer 1	Onderzoeksbank	Fysiek onderzoek	1 spreekkamer.

Bijzondere ruimten

Inrichting boxenruimte GGD

Wanneer de bezoekers het gebouw betreden, kunnen de kinderwagens worden gestald in een daarvoor aangewezen ruimte, om vervolgens eventueel plaats te nemen in de wachtruimte. In de boxenruimte kan gebruik gemaakt worden van de aankleedtafels voor het omkleden van het kind. Wanneer de ouder moet wachten, kan deze plaatsnemen aan de wachtruimtetafel in de ruimte. Kinderen kunnen gebruik maken van het speelgoed op het speeltafeltje. De plaats van de CB-assistente (0-4 jaar) is zodanig gesitueerd dat deze zicht heeft op (de entree van) de boxenruimte en zicht heeft op het aankleedmeubel en de spreekkamers. De boxenruimte wordt met regelmaat gebruikt voor groepsvoorlichting en zwangerschapsgym. Hier zal bij de inrichting specifiek rekening mee gehouden worden (hiervoor is het nodig om 50 m² vrije ruimte te krijgen).

5.2.2. Bijzondere ruimten

Soort ruimte	Element	Doel	Uitwerking
Entree	Folderbord	Informatievoorziening voor GGD Hollands Noorden (partners, sociale kaart, info)	Documentatiebord via meubelmaker levering via derde
Boxenruimte	Speelhoek voor kinderen	In de speelhoek zijn verschillende speelmogelijkheden voor bezoekende kinderen. De kinderen kunnen aan een klein tafeltje zitten.	Afhankelijk van de situatie in te richten
	Werkplek cb-assistente	Werkplek voor de CB-assistente bij de spreekkamers, gastvrouw-functie, ruimte voor pc, of ict-mogelijkheden, het wegen en meten van het kind, afspraken plannen. Zodanig in de ruimte geplaatst dat er zicht is op de toegang, en overzicht op de boxenruimte en spreekkamers	Hiervoor is een bureau met afgeronde hoeken nodig. Het bureau bestaat uit twee delen: een stuk voor administratie en een voor het wegen en het meten. Middels een slinger in hoogte instelbaar
	wachtruimtetafel met minimaal 6 stoelen	Voor bezoekers van het consultatiebureau	Verrijdbaar in verband met de tranningen die in deze ruimte worden gegeven
	Aankleedmeubel	Uit- en aankleden van kinderen die voor het spreekuur komen	Afhankelijk van de drukte op de locatie en beschikbare ruimte bijv. bestaande uit zes kleedplaatsen Per twee plaatsen is er één prullenbak aanwezig. Er mag geen kier tussen het aankleedmeubel en de wand aanwezig zijn. Aankleedkussen: 800 x 600 x 60 mm met geplastificeerde coating op textielbasis aan 2 kanten bekleed
	Borstvoeding-stoel (afneembaar),	Borstvoeding kunnen geven	Gemakkelijke stoel in de ruimte dit goed afneembaar is
Berging	Vaccin koelkast met alarmering	Voorraad vaccins Opbergen van stoelen en matjes voor zwangerschapsgym, Opbergen van verpleegkundig materiaal zoals spuiten, meet&weeg papier	Vaccinkoelkast Geluidsisolatie Temperatuurregulatie (mechanische ventilatie). Opbergsysteem matjes (planken).
Werkkast	Voorraad schoonmaakspullen en andere materialen		Locatie-afhankelijk.

Ondersteunende ruimten

Soort ruimte	Element	Doel	Uitwerking
Personeelstoilet	Closetcombinatie		Wandcloset, nader te bepalen, mogelijk uitvoering invalidetoilet met wasbakje, zeepdispenser en handdoekhouder. Eén toilet in te richten als MIVA-toilet
Cliëntentoilet	Closetcombinatie		Zie personeelstoilet Met brilopzetstuk voor kinderen.
Pantry	Keukenblok	Te gebruiken door personeel	Afhankelijk van ruimte en gebruik (hoeveelheid medewerkers etc.). Merk magnetron nader te bepalen. Merk koelkast zonder/met vriesvak nader te bepalen. Merk vaatwasser nader te bepalen Koud en warm water is hier aanwezig
Administratieve ruimte voor medewerkers	Bureau en stoel,	Werkplek	Uitvoering via normering GGD
Vergaderruimte	Vergader-accommodatie	Vergaderingen personeel en cursusruimte	Uitvoering via GGD

5.3 Semipermanente bouw

Als er sprake is van Semi-permanente bouw, dient er een goed geïsoleerde betonnen ondervloer uitgangspunt te zijn.

6.0 TECHNISCHE EISEN

6.1 Inleiding

Het doel van het Programma van Eisen is om de eisen, wensen en ambities ten aanzien van de nieuwe GGD's inzichtelijk, gestructureerd en onderbouwd vast te leggen, zodat deze kunnen worden overgedragen naar andere bij het proces betrokken partijen. Het Programma van Eisen wordt gebruikt als sturingsdocument in het ontwerpproces, als contractstuk voor de ontwerpende partijen en als middel om het ontwerp te toetsen aan het in het Programma van de GGD Hollands Noorden, vastgelegde kwaliteitsniveau.

Algemeen

Bij het opstellen van het Technisch Programma van Eisen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het technische PvE wordt als onderdeel van het totale Programma van Eisen vastgesteld door de opdrachtgever.
- Het technische PvE is leidend voor de te betrekken adviseurs (architect, installatieadviseur en constructeur).
- Aantal specifieke eisen moeten realiseerbaar zijn.
- Specifieke eisen die samenhangen met de inrichting van ruimten (zoals bijvoorbeeld de exacte plaats van aansluitpunten elektra) worden niet in dit PvE beschreven. Deze worden bepaald op het moment dat het definitieve ontwerp gereed is.
- Het technische PvE dient als aanvulling op de eisen en richtlijnen die wettelijk gesteld worden.
- Om inzichtelijk te maken welke uitgangspunten voor de ontwerpen van de adviseurs als eis dienen te worden opgevat en welke als aanbeveling, is in de geformuleerde uitgangspunten telkens dit onderscheid gemaakt.

Bij oplevering moet een complete set bijgewerkte revisietekeningen worden verstrekt. Ook moeten de desbetreffende onderhouds- en bedieningsvoorschriften, garantiecertificaten, KOMO-keur-certificaten, enz. worden verstrekt.

Eisen (E)

Hier worden zowel de eisen omschreven die op basis van het ontwerp objectief meetbaar zijn als welke niet objectief meetbaar, maar wel beoordeelbaar zijn. Veelal wordt een prestatie omschreven die maximaal of minimaal gehaald dient te worden. Zo mogelijk wordt verwezen naar een document dat als norm gehanteerd wordt. Indien daar aanleiding voor is, zal onder deze noemer ook omvang, capaciteit, locatie of kwaliteit van een specifieke voorziening aan de orde komen.

Aanbevelingen (A)

Onder aanbevelingen worden adviezen verstaan met betrekking tot mogelijke oplossingen die bijdragen aan het bereiken van de omschreven eisen en taakstellingen, danwel relevante aandachtspunten bij het ontwerp van het gebouw. Onderstaande eisen en aanbevelingen richten zich op het vaststellen van het gewenste kwaliteitsniveau. De paragraafindeling is gebaseerd op onderscheid tussen bouwkundige voorzieningen, elektrotechnische- en werktuigbouwkundige installaties. Onder de elektrotechnische installaties zijn mede te verstaan de voorzieningen ten behoeve van ICT en communicatie.

De hierna beschreven eisen zijn van toepassing op alle installatietechnische voorzieningen.

Wettelijke eisen

Het gebouw dient conform het vigerende Bouwbesluit ontworpen te worden en op basis daarvan zodanig te worden ontworpen dat van de gemeente een bouwvergunning verkregen wordt om op de betreffende locatie te bouwen. Tevens zal er geen wettelijke belemmering mogen bestaan om het gebouw in gebruik te nemen of te houden voor de beoogde functie. Voor alle bepalingen geldt dat de laatste uitgave gehanteerd dient te worden.

6.2 Bouwfysische uitgangspunten

Binnenklimaatcondities: lucht

Uit oogpunt van gezondheid, welzijn en bruikbaarheid en met het doel een gebouw te realiseren waar duurzaam op plezierige wijze in verbleven kan worden, worden de volgende eisen gesteld aan het klimaat dat in het gebouw heerst en aan het binnenmilieu. In onderstaand gedeelte worden eisen gesteld aan de bouwfysische prestaties van het gebouw. De eisen beschrijven een niveau dat volgens hedendaagse maatstaven van gebouwen verwacht mag worden.

Luchttemperatuur

E: Het gebouw dient zodanig te worden ontworpen dat in het gebouw geen koude of warmte ervaren wordt die zodanig is dat het functioneren van de gebruiker daardoor beperkt wordt. In een wintersituatie bij een buitentemperatuur van -10°C en het volledig in gebruik zijn van alle verwarmings- en ventilatie-elementen dienen, berekend conform ISSO 53, de volgende minimale temperaturen bereikt te worden:

- Spreekkamers	23°C
- Boxenruimte	zie spreekkamer (andere activiteiten 20°C)
- Reproruimte	15°C
- Gangen	20°C
- Tochtportaal	15°C
- Bergingen, toiletten	15°C
- Groepsruimten, gemeenschappelijke ruimte	20°C
- Kantoorruimten, vergaderruimten	20°C
- Miva toilet	18°C

Er dient in ieder geval koeling te worden toegepast in de spreekkamers, boxenkamer en kantoorruimte. De koeling is per ruimte separaat bedienbaar. In de zomersituatie dient het klimaat in verblijfsruimten te voldoen aan klimaatklasse B conform NEN-ISO 7730 (PMV +/- 0,5), waarbij een maximaal aantal gewogen overschrijdingsuren van 125 is toegestaan.

De waarden gelden bij een normaal gebruik van de ruimte en optimale benutting van de aanwezige zonwerings- en ventilatiemogelijkheden.

Luchtbeweging

E: De maximale luchtsnelheid moet voldoen aan de maximale grenswaarden volgens het Bouwbesluit.

Waarbij in alle verblijfsruimten, kantoor en boxenkamer de mogelijkheid bestaat om per ruimte 1 raam te kunnen openen of een bovenlicht.

Ventilatie

E: Alle ruimten in het gebouw dienen in voldoende mate geventileerd te worden, zo mogelijk door middel van natuurlijke ventilatie. Speciale aandacht verdient in dit verband ventilatie van opbergruimtes voor schoonmaakmaterialen en berging of werkkast waar de vaccinatiekoelkast staat. Deze dienen te worden voorzien van separate afzuiging.

De toe- en afvoer van verse lucht dient zodanig plaats te vinden, dat geen kans bestaat op door luchttransport veroorzaakte geluidsproductie. De ventilatie in het gebouw dient te voldoen aan de ventilatie-eisen die zijn omschreven in NEN 1087 en NEN 6092 (brandveiligheid) en de aanvullende eisen van de GGD zoals omschreven in het hoofdstuk Luchtbehandeling. ISSO-publicatie 17 is van toepassing.

Natuurlijke luchttoevoer en mechanische luchtafvoer vinden plaats in de volgende ruimten (conform Bouwbesluit 2012, NEN 1089, NPR 1090), t.w.:

- Kantoorruimten/spreekkamers	3,2 dm ³ /s per m ² vloeroppervlak
- wc	7 dm ³ /s per m ² vloeroppervlak
- Berging	7 dm ³ /s
- Werkkast/patchkast	7 dm ³ /s
- Kopieerruimte	3,2 dm ³ /s per m ² vloeroppervlak
- Gang	3,5 dm ³ /s per m ² vloeroppervlak
- Gemeenschapsruimte	1,3 dm ³ /s per m ² vloeroppervlak
- Verkeersruimten	1,3 dm ³ /s per m ² vloeroppervlak
- Pantry/keuken	14 dm ³ /s per m ² vloeroppervlak

Noot: Eisen Bouwbesluit per gebruiksfunctie op basis van dm³/s per m². Hiervan de hoogste toepassen.

Noot: Tevens dient men de aanvullende eis van de GGD toe te passen, zoals omschreven in het hoofdstuk

Luchtbehandeling.

De niet genoemde ruimten worden op natuurlijke wijze geventileerd

Elke behandelruimte moet een eigen temperatuurregeling krijgen met een instelbaarheid van +/- 3K, deze wordt geplaatst nabij de onderzoekstafel

Luchtvochtigheid

E: Het hele gebouw dient zodanig te zijn ontworpen dat (oppervlakte)condensatie in verblijfsruimten en (oppervlakte)condensatie in de gebouwconstructie niet voorkomt, indien dit in schade kan resulteren. Er dient nagestreefd te worden dat zeer lage («30%) of zeer hoge (>70%) luchtvochtigheid zo min mogelijk voorkomen.

6.3 Omschrijving elektrotechnische installaties

In deze paragraaf worden de elektrotechnische installaties omschreven. Tevens worden de ontwerpcondities benoemd. De installaties moeten gebaseerd zijn op een levensduur van minimaal 20 jaar.

6.3.1 Stroomvoorziening

De gehele installatie dient te voldoen aan de 1010, NEN 1014 en NEN 3140.

In het gebouw dient, naast specifieke stroomvoorziening voor ICT, minimaal 1 wandcontactdoos per 10m² voor algemeen gebruik aangebracht te worden, met een minimum van 1 per ruimte, uitgezonderd de toiletten.

Ontwerpgegevens

Voor berekening van de voedingskabels gelden de volgende uitgangspunten:

- Krachtwandcontactdoos : 1500 VA
- Computer werkplekaansluiting : 450 V A (bekabeling bij voorkeur aanbrengen in een kabelgoot)
- Algemene wandcontactdoos : 200 V A
- Omgevingstemperatuur : 30° C
- Type voedingskabel : YMvK
- Reservecapaciteit : 20%
- Gelijktijdigheidfactoren:
 - Verlichting : 80%
 - Algemene wandcontactdozen : 30%
 - Werkplekaansluitingen : 75%
 - Overige specifieke apparatuur : 50%
- Meer dan 6 kabels naast elkaar liggend, dan bekabeling in goot/ladderbaan.
- De maximale toegestane spanningsverliezen, alsmede de warmteontwikkeling en kortsluitvastheid (een en ander overeenkomstig NEN 1010).

Energievoorziening

De energievoorziening wordt verzorgd door het plaatselijke energiebedrijf.

In de DO-fase (Definitief Ontwerpfase) moet worden bepaald of de aansluiting kan worden onttrokken vanuit een aanwezige nutsvoorziening op de locatie.

Energieverdeling in het gebouw vindt plaats vanuit de hoofdverdeler (HKL).

Vanuit deze hoofdverdeler worden de volgende onderverdeelinrichtingen rechtstreeks gevoed d.m.v. separate eindgroepen (zekering/lastscheiders):

- Verdeelkast LKO
- Verdeelkast LKI

Deze onderverdeling is afhankelijk van de grootte van het gebouw en het aantal eindgroepen.

Verdeelinrichting

De verdeelinrichtingen worden compleet uitgevoerd met de benodigde bevestigingen, installatieautomaten of aardlekschakelaars/alarmats, voor de onderverdeelinrichting en zekeringen + schakelaars voor de hoofdverdeelinrichting (30 mA), conform de geldende eisen. Iedere verdeelinrichting wordt voorzien van 20% reserveruimte in groepen en een minimale uitbreidingsmogelijkheid van 6 groepen. De uitvoering van de verdeelinrichtingen is in staal of kunststof, voorzien van afsluitbare deuren met slot. In de verdeelinrichtingen is daar

waar nodig tevens ruimte gereserveerd voor eventuele toepassingen van schakelblokken of overige randapparatuur voor specifieke doeleinden. Er wordt rekening gehouden met voorkeursgroepen die continu onder spanning blijven en overige, centraal schakelbare groepen zoals verlichting en specifieke voedingen.

De plaatsing van de verdeelinrichtingen, de selectieve groepsindeling en de benodigde kabellengte is dusdanig van opzet dat:

- een minimum aan kabel- en bedradingslengte benodigd is;
- de laagste hoofdzekering van het stroomleverend bedrijf wordt verkregen.

Voor het bepalen van de nominale stroom van de hoofdschakelaar van de verdeelinrichting HKL wordt rekening gehouden met een maximaal gelijktijdig optredende belasting. Deze wordt vastgesteld op basis van de volgende percentages, te weten:

Verlichting	: 80% van het voor verlichting geïnstalleerde vermogen;
Contactdozen alg.	: 30% van het geïnstalleerd vermogen;
Kracht	: 30% van het voor kracht geïnstalleerd vermogen;
Warmte	: 100% van het voor warmte geïnstalleerd vermogen;
Computers	: 80% van het voor computers geïnstalleerd vermogen.

Aansluitpunten elektra

E: Het aantal aansluitpunten voor energievoeding in het gebouw dient van zodanige omvang te zijn dat alle vast geïnstalleerde elektronische installaties en machines van stroom van de juiste spanning voorzien worden. Het dient voor de gebruiker in het hele gebouw mogelijk te zijn om elektronische apparaten permanent aan te sluiten en er dienen voldoende aansluitpunten te resteren voor incidenteel gebruik.

Er dienen ook voldoende aansluitpunten aanwezig te zijn voor pc's.

De stroomvoorziening 400 Volt (krachtstroom) dient in voldoende mate aanwezig te zijn voor de permanent aan te sluiten elektronische apparaten en machines op de plaatsen waar dit nodig is.

De plaats van contactdozen mag geen belemmering vormen bij de inrichting van ruimten en geen gevaar voor kleuters opleveren. De wandcontactdozen zijn kindveilig en insteekveilig in de spreekkamer, wachtruimten, boxenruimte en andere ruimten waar peuters en kleuters zich kunnen begeven.

Noodstroomvoorziening

E: Installaties en apparaten die ten behoeve van de veiligheid van de gebruiker en de beveiliging van het gebouw van vitaal belang zijn, alsmede de apparaten waarbij een spanningsonderbreking tot grote vervolgschade kan leiden, dienen bij spanningsuitval automatisch te worden gevoed door een noodstroomvoorziening in de vorm van een noodstroombatterij.

Kabel- en leidinggoten

E: De in de ruimten aanwezige kabel- en leidinggoten dienen zodanig geplaatst te worden dat een efficiënte inrichting van ruimten niet belemmerd wordt en dat aansluitingen van apparatuur op de goten aangebrachte contactpunten eenvoudig te realiseren zijn.

A: Besteed bijzondere aandacht aan de geluidsisolatie cq brandwerend isolatie van doorgaande leidinggoten ter plaatse van wanddoorvoeringen.

De voorkeur gaat uit naar kabel- en leidinggoten in de spreekkamers, kantoren, boxenruimten en personeelsruimten.

In de verkeersgebieden wordt een kabelgoottracé aangebracht om een overzichtelijke bekabelingstructuur te kunnen bewerkstelligen, zowel voor de zwakstroom (brandmelding/ontruiming e.d.), als voor de sterkstroom (verlichting, apparatuur).

Daar waar door de indeling van de ruimten energiezulen benodigd zijn, dienen deze te worden uitgevoerd als plafondzuil (m.a.w. voeding vanaf plafond).

De kabel- en wandgoten worden voorzien van scheidingsschotten voor de scheiding tussen zwakstroom en sterkstroom. De verschillende compartimenten dienen minimaal 60 mm breed te zijn. De koppeling tussen wandgoot en kabelgoot is aaneensluitend, uitgevoerd in goot van hetzelfde fabricaat. Daarnaast wordt voorzien in metalen wandgoot van minimaal 170 mm hoog, gescheiden compartimentering en standaardkleur RAL 9010 of RAL 9001 aan de gevel. De wandgoot wordt bij het passeren van scheidingswanden voorzien van de benodigde akoestische c.q. brandwerende voorzieningen.

In de kabelgoten dient na oplevering per compartiment een overcapaciteit aanwezig te zijn van:

- laagspanningsleidingen en licht- en krachtinstallatie : 20%
- inbraak- en brandbeveiligingsinstallatie : 20%
- telematica en data : 35%

De kabel- en wandgoten worden zodanig geprojecteerd c.q. uitgevoerd dat er, nadat alle kabels ten behoeve van de verschillende installaties zijn aangebracht, een reserveruimte resteert van 25%.

Inrichting voor de ICT voorzieningen

Type ruimte	Soort ruimte			Aanvullende gegevens
Praktijkruimte	Spreekruimte 1	2 outlets en 4 wcd		Per werkplek 2 outlets en 4 wcd
	Spreekruimte 2	2 outlets en 4 wcd		Per werkplek 2 outlets en 4 wcd
	Spreekruimte 3	2 outlets en 4 wcd		Per werkplek 2 outlets en 4 wcd
Bijzondere ruimte	Entree	-	-	-
	Boxenruimte	2 outlets en 4 wcd		Per werkplek 2 outlets en 4 wcd
	Berging	2 outlets en 2 wcd		Alleen nodig indien vaccinkoelkast met alarmering hier geplaatst wordt dan ook aanleg outlets aanleggen
	Werkkast/patchkast	Eigen afgesloten ruimte voor de patchkast + voldoende stroom aansluitingen Luchtcirculatie/ airco		Afmetingen patchkast afhankelijk van benodigd netwerkcomponenten en werkplekken voor deze locatie. GGD moet ten aller tijde toegang hebben tot deze ruimte.
	Repro-/postruimte	2 outlets en 4 wcd 2 outlets per MFC + 2 wcd		Per werkplek 2 outlets en 4 wcd Per MFC 2 outlets i.v.m. netwerk- + faxaansluiting Xafax zuil
Ondersteunende ruimte	Personeelstoilet	-	-	
	Cliëntentoilet	-	-	
	Kinderwagenstalling	-	-	
	Pantry	2 outlets en 4 wcd		Indien deze ruimte ook als vergaderruimte gebruikt wordt
	Vergaderruimte	2 outlets en 4 wcd		Ruimte voor teamvergadering en cursusruimte
	Archieftruimte	2 outlets en 4 wcd		Indien hier een werkplek of printer geplaatst wordt dan moeten ook de outlets aangelegd worden
	Balie en wachtruimte	4 outlets en 4 wcd		Indien hier een werkplek, pinautomaat of printer geplaatst wordt
Kantoorruimte (afhankelijk van de dienstenverlening en aantal medewerkers)	Administratieruimte voor teammedewerkers	2 outlets en 4 wcd		Per werkplek 2 outlets en 4 wcd. Totaal netwerk- en stroomaansluitingen is dus afhankelijk van het aantal werkplekken die in deze ruimte geplaatst worden.

Overige opmerkingen	1. Bekabeling volledig afgemonteerd en genummerd op het patchpanel 2. GGD moet toegang tot het isra punt hebben 3. Minimaal cat 6 ^e bekabeling gecertificeerd opleveren 4. Afwerking van de bekabeling, gescheiden van de stroomkabel (afhankelijk van type bekabeling) 5. Stroom en netwerkaansluitingen in de buurt van de bureau's zodat we niet met lange kabels aan de gang moeten
---------------------	--

De genoemde wandcontactdozen zijn ten behoeve van data/ICT apparatuur en komen bovenop de vereiste hoeveelheid wandcontactdozen voor algemeen gebruik.

6.3.2 Verlichtingsinstallatie

Lichtinstallatie

Voor de basisverlichting in alle ruimten dient te worden uitgegaan van Led-verlichtingsarmaturen (600x600) in inbouw-uitvoering. De verlichtingsarmaturen uitvoeren met spiegeloptiek. Daar waar beeldschermen zijn geprojecteerd dienen de armaturen beeldschermvriendelijk uitgevoerd te worden.

Voor verlichtingssterkte gelden de waarden zoals die omschreven staan in de NEN 1890.

De hiervoor te hanteren uitgangspunten zijn:

- De van toepassing zijnde normen
- Werkplekhoogte: 0,75 m
- In verkeersgebieden wordt een werkvlakhoogte van 0,2 m gehanteerd
- Reflectiefactoren:
 - o Plafonds, maximaal 50%
 - o Wanden, maximaal 30%
 - o Vloeren, maximaal 10%
- Randzones: 0,6 m
- Verlichtingssterkten zijn opgenomen in 4.3.2 visueel confort
- Verlichtingssterkte (E standaard):
 - o Entree 250 lux
 - o Boxenruimte 4500 lux
 - o Sanitaire ruimten 250 lux
 - o Berging/werkkast 250 lux
 - o Administratieve ruimten 4500 lux
 - o Spreekkamers 4500 lux
 - o Vergaderruimte 4500 lux
 - o Repro/archiefkamer 4500 lux
 - o Balie/wachtruimte 4500 lux
 - o Kinderwagenstalling/pantry 2500 lux
 - o Noodverlichting 1 resp. 10 lux, conform NEN-EN 1838
- Gelijkmatigheidsindex > 0,75
- Kleurweergave index 0,8 voor kantoren, 0,9 voor spreek-/behandelkamers

Visuslicht

De visuskaart dient voor een oogtest in de spreekkamer op ooghoogte van een op schoot zittend kind c.q. op een stoel zittend kind te worden aangebracht (0-4 jaar) of staand (4-19 jaar). Tussen de ogen van het kind en de visuskaart moet zonder verstoring minimaal 6 meter (0-4 jaar) of 6 meter (4-19 jaar) zicht zijn.

Er dient een lichtbak met visuskaarten gemonteerd te worden op een hoogte van 1100 mm (onderzijde visuskast) in de spreekkamers. Voor de verlichting in de visuskast worden wandcontactdozen aangebracht op een hoogte van ca. 1200 mm.

De verlichtingsarmaturen moeten worden aangesloten met een beschermingsleiding.

Ter bevordering van de uniformiteit dient het aantal typen verlichtingsarmaturen te worden beperkt. In ruimten met vides dient rekening te worden gehouden met het verlichten van de betreffende ruimten met pendelarmaturen.

In het hele gebouw dienen bij toepassing van fluorescentielampen (FL) deze in hoogfrequent (HF) uitvoering aangebracht te worden. In bergingen, technische ruimten en werkkasten is het toepassen van TL-montagebalken als uitgangspunt genomen. In toiletten kan gebruik gemaakt worden van PL-armaturen. De kleurtemperatuur van het licht dient ongeveer 4000 graden Kelvin (koel wit) te zijn, met uitzondering van de gemeenschappelijke ruimte, waar ongeveer 3000 Kelvin (warmwit) gewenst is.

In kantoor- en vergaderruimten zijn afgeschermd armaturen vereist. Zoveel mogelijk hoge opbrengst- armaturen aan te brengen.

De navolgende uitgangspunten dienen in acht te worden genomen:

- verdeel de armaturen gelijkmatig over de ruimte;
- plaats armaturen nooit boven de bureaus van de spreekkamer en boxenkamer in verband met verblinden
- verblinding wordt voorkomen wanneer de luminantieverschillen tussen de oogtaak en de omgeving niet meer dan factor 3 bedragen;
- kies armaturen die eenvoudig te reinigen zijn;
- bevestig armaturen op plaatsen waar onderhoud eenvoudig is;
- sfeerverlichting in overleg.

Verlichtingsinstallatie

Leidingaanleg d.m.v. vaste buis pvc en/of Hostalitbuis 16119/25 mm waar mogelijk 'uit het zicht'. Alle bekabeling wordt aangebracht in de kabelgoot, pvc en/of Hostalitbuis.

Ten behoeve van de voeding(en) van warmte- en luchttechnische installaties worden separate voedingen gelegd vanaf de hoofdverdeelinrichting HKL.

Voor schakelapparatuur dient in principe te worden uitgegaan van:

- slagvast (thermoplast) inbouwuitvoering, daar waar mogelijk;
- slagvast inbouw in de verkeersruimten, technische ruimten, werkkasten en bergingen;
- CEE-FORM uitvoering voor 400 V-aansluitingen (indien benodigd).

De schakeling van de verlichting dient decentraal in de spreekruimtes plaats te vinden en centraal (een en ander afhankelijk van de locatie) plaats te vinden door middel van bewegingsdetectie of conventioneel in de betreffende vertrekken c.q. de betreffende ruimten.

De verlichting in alle ruimten, behoudens verkeersruimten dienen te worden geschakeld met aanwezigheidsdetectie. In de spreekkamers moet deze kunnen worden overruled met een lokale schakelaar. De verkeersruimten dienen centraal geschakeld te worden op centraal gepositioneerde bedieningspaneel op nader te bepalen positie,

Het bedieningspaneel heeft als functies een aantal storingsmeldingen voor de werktuigbouwkundige installaties, MIVA signalering en signalering wel/geen spanning aanwezig.

Naast de schakelaars bij de toegangsdeuren dient iedere ruimte te worden voorzien van een enkele wandcontactdozen ten behoeve van onderhoudsvoorzieningen.

Verlichtingsarmaturen

In kantoorruimten worden beeldschermvriendelijke inbouwarmaturen gemonteerd.

Schakelinrichting van de verlichting

E: In ruimten groter dan 50 m² dient de mogelijkheid te bestaan om slechts een deel van de verlichting te schakelen, gerelateerd aan een logisch gebruik van de ruimten (verdeeld in raamzijde/gangzijde). De groepsindeling van de verlichting dient een logische relatie te hebben met de functionele hoofdstructuur van het gebouwen met de gebruiksaanwending van de afzonderlijke ruimten. Het dient mogelijk te zijn om vanuit een centrale post groepen op een eenvoudige wijze te schakelen ten aanzien van voor dagelijks gebruik bestemde werkzaamheden.

De ruimteverlichting in wacht- en spreekkamers wordt standaard door middel van schakelaars bediend. Automatisch dimbare verlichting dient te worden toegepast waar dit vanuit het gebruik van het gebouw is

gewenst, ofwel wanneer dit uit oogpunt van de energieprestatie van het gebouw wenselijk is. Dit betreft:

- centrale bediening voor onderdelen van gebouw;
- centrale kast, niet toegankelijk voor kinderen;
- esthetische verlichting in hallen en gangen;
- in de groepen, energiezuinig.

Noodverlichting

De noodverlichtingsinstallatie dient te bestaan uit:

- algemene decentrale noodverlichtingsarmaturen in de verkeersruimten en de vluchtwegen,
- conform NEN-EN 1838;
- algemene decentrale noodverlichtingarmaturen in technische ruimten en laagspanningsruimten conform NEN-EN 1838;
- decentrale vluchtwegverlichtingsarmaturen (transparant) conform NEN EN 1838.
- In werking treden bij laagspanningsuitval of een spanningsdaling > 15%

Waar mogelijk dient de noodverlichting geïntegreerd te worden in de armaturen voor algemene verlichting.

Ten behoeve van de vluchtwegaanduiding dient op de hiervoor in aanmerking komende plaatsen conform NEN-EN 1838 vluchtwegarmaturen te worden geplaatst.

6.3.3 Communicatie-installatie

Er dienen analogenlijnen aanwezig te zijn voor storing- en doormeldingen van eventueel aanwezige brandmeldinstallatie en inbraakbeveiligingsinstallatie.

6.3.4 Inbraakdetectie-installatie

Het gebouw dient te worden voorzien van een systeem van leidingen ten behoeve van detectie van inbraak.

Dit kan worden gerealiseerd door bewegingsmelders of door inbraakdetectie bij gevelopeningen (ramen en deuren). Bij gedetecteerde braak dient melding mogelijk te zijn bij een beveiligingsinstantie. Indien zonder meerkosten te realiseren, dient bij detectie van braak voorts een signaal in het gebouw hoorbaar te zijn.

De inbraakinstallatie dient in overeenstemming te zijn met de richtlijnen van het NCP (Nationaal Centrum voor Preventie) voorzien van een BORG-certificaat.

De installatie moet bestaan uit de volgende hoofdcomponenten, te weten:

- centrale apparatuur (incl. noodstroomvoorziening);
- 1 code bedienpaneel ter plaatse van de hoofdentree;
- kiesmodem ten behoeve van stil alarm (doormelding);
- binnensirenes;
- bewegingsdetectoren (anti masker uitvoering);
- magneetcontacten (deur en raamstandsignalering).

De detectoren worden tenminste aangebracht in de volgende ruimten of gebieden:

- verkeersgebieden;
- kantoren, spreekkamers boxenruimten, personeelsruimten en andere ruimten op de begane grond gelegen
- aan de buitengevel en voorzien van gevelopeningen;
- ruimten waar zich waardevolle goederen bevinden;
- ruimten op de verdieping die gemakkelijk toegankelijk zijn van buitenaf;
- buitendeuren en nooddeuren op de begane grond worden voorzien van magneetcontacten.

6.3.5 Brandmeldinstallatie

E: Het gebouw dient voorzien te zijn van een installatie waarmee melding gedaan kan worden van brand, conform wettelijke en brandweereisen en NEN 2535/2654. Er dient een automatische inschakeling plaats te vinden van de ontruimingsinstallatie.

Uitgangspunt is het voorzien van handbrandmelders op centrale plaatsen in het gebouw en in de directe nabijheid van brandhaspels. Bij melding dient op één centrale beheerpost in het gebouw een hoorbaar en zichtbaar signaal gegeven te worden. Tevens dient de locatie van de melding op een door de brandweer aan te geven plaats schematisch te worden weergegeven. Vanuit deze plek dient snelle doormelding te kunnen plaatsvinden naar de brandweer. Het een en ander moet voldoen aan de eisen geformuleerd in de NBF leidraad, 'brandveilig gebouw installeren', de voorschriften van de brandweer en het bouwbesluit.

Daar waar ten behoeve van een functioneel gebruik van ruimten vluchtdeuren open staan, dienen deze door middel van kleefmagneten op de brandmeld- en beveiligingsinstallatie aangesloten te worden.

6.3.6 Ontruimingsinstallatie

Het pand moet worden voorzien van een ontruimingsinstallatie met bewaking van de vluchtwegen (gedeeltelijke bewaking), automatische doormelding via de rookmelders en slow whoops, in overeenstemming met NEN 2575. Er moet een ontruimingsinstallatie type B worden aangebracht conform de geldende voorschriften en brandweereisen. De aannemer moet het PvE in overeenstemming met NEN 2575 in overleg met de brandweer realiseren.

De ontruimingsalarminstallatie moet bestaan uit de volgende hoofdcomponenten, te weten:

- handmelders bij de brandslanghaspels;
- handmelders op centrale plaatsen;
- slow-whoops ten behoeve van het ontruimingssignaal;
- stand alone systemen en kleefmagneten ten behoeve van eventuele branddeuren;
- benodigde aansturingen.

6.3.7 Storingsignaleringsinstallatie

Er dient een installatie te worden gerealiseerd waarmee storingen/meldingen in installaties voor Miva-toilet, verlichting, ventilatie en verwarming etc. worden aangegeven in een centrale beheerpost. Het bedieningspaneel dient te zijn voorzien van een zoemer en afsteldrukker.

6.3.8 Overspannings- en bliksemafleiderinstallatie

E: Ten behoeve van de beveiliging van machines en installaties tegen overspanning dient een centrale overspanningbeveiliging en een middenbeveiliging aangebracht te worden. Door middel van een risico-analyse moet onderzocht worden of ter voorkoming van schade door blikseminslag aan gebruikers, gebouwen en installaties een bliksemafleiderinstallatie gewenst is.

De aarding- en potentiaalvereffeninginstallatie dient te voldoen aan de hiervoor geldende norm, welke is opgenomen in NEN 1010.

6.4 Omschrijving werktuigbouwkundige installaties

In deze paragraaf worden de werktuigbouwkundige installaties omschreven. Tevens worden de ontwerpcondities benoemd. De installaties moeten gebaseerd zijn op een levensduur van 20 jaar.

De volgende NEN-normen zijn voor de W-installaties van toepassing:

- NEN 1006 leidingwaterinstallaties;
- NEN 1010 Laagspanningsinstallaties;
- NEN 1078/2078 Aardgasinstallaties;
- NEN 1087 Ventilatie woongebouwen;
- NEN-EN 1838 Noodverlichting;
- NEN 1890 Binnenverlichting;
- NEN 2916 Energieprestatie van utiliteitsgebouwen;
- NEN 3028 Veiligheidseisen voor centrale verwarmingsinstallaties;
- NEN 3215 Binnenriolering;
- NEN 5066 Warmteverliesberekening.

6.4.1 Berekeningen

De warmtebehoefte moet worden gebaseerd op de in de laatste van toepassing zijnde ISSO-publicaties omschreven methode(n). Bij de capaciteitskeuze voor de verwarmingsketels gaat men uit van de werkelijk optredende maximale gelijktijdige behoefte.

De 'koellastberekeningen / temperatuuroverschrijdingsberekening' dient te zijn gebaseerd op de in de ISSO-publicaties omschreven methode en zijn uitgevoerd met de rekenprogramma's van Vabi, laatste uitgave. Voor de capaciteitsbepaling van de binneninstallatie moet rekening gehouden worden met de volgende bezetting door personen, interne warmte en verlichting:

- verlichting 10 W/m
- personen 80 Watt per persoon (bezetting 50 minuten per uur)

- apparatuur 150 Watt per ICT-werkplek
- Zonbelasting volgens ligging en constructie met inbegrip van zonwerende maatregelen (zonwering).

Ten aanzien van de berekening van de luchtkanalen en roosters moet worden voldaan aan de volgende eisen: de maximaal toelaatbare luchtsnelheden in luchttoevoer- en luchtafvoerkanalen:

- in schachten en technische ruimten 5 m/s
- in hoofdkanalen boven het systeemplafond 4 m/s
- in aftakkingen en roosteraansluitingen 3,5 m/s
- de luchtsnelheid gemeten op de nettodoorlaat van overstroomroosters bedraagt maximaal 1 m/s
- de maximale luchtsnelheid als gevolg van het toevoeren van lucht in het verblijfsgebied mag maximaal 0,075 à 0,15 m/s bedragen, gemeten op 1,80+ vloer. Een en ander afhankelijk van temperatuur in deze luchtbeweging.

Ten aanzien van de berekening van leidingwaterinstallaties moeten de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- berekeningsmethodiek gebaseerd op de 'q-wortel-n' methode
- minimale volumestroom conform VEWIN werkblad WB 2.1 A

6.4.2 Verwarming/koelinstallatie

Voor de warmteproductie en eventuele warmwatervoorziening moet een separate ruimte gerealiseerd te worden. De verwarming dient te geschieden middels radiatoren (zonder scherpe randen, aanrakingafscherming of temperatuurbegrenzing). In de spreekkamers en boxenruimte worden kindveilige convectoren geplaatst.

Het ontwerpen van de installatie moet geschieden overeenkomstig ISSO-publicatie nr.4. 53 en 57.

De leidingen van de technische ruimte, schachten en in de verlaagde plafonds alsmede de verdeler/ verzamelaars moeten voldoende worden geïsoleerd, eventueel dampdicht. Leidingen op het dak extra voorzien van stucco-aluminium beplating.

De ruimten die met regelmaat buiten kantoortijden worden benut, moeten indien mogelijk worden voorzien van een overwerktimer.

De temperatuur in een ruimte dient binnen een beperking van $\pm 3^{\circ}\text{C}$ tot $+3^{\circ}\text{C}$ afwijkend van de basis-temperatuur instelbaar te zijn.

Verwarmingslichamen

E: Het uitgangspunt is het toepassen van verwarmingslichamen voorzien van instelbare regel-ventielen en voetventielen en eveneens voorzien van thermostatische afsluiters met vaste instelmogelijkheid. De verwarmingslichamen dienen kindvriendelijk te zijn of zo afgeschermd te worden dat deze niet door kinderen aangeraakt kunnen worden en de leidingen dienen tot 1,5 m van de vloer geïsoleerd te worden om aanraking van kinderen te vermijden.

A: Leidingen, convectoren en radiatoren dienen in verband met schoonmaak- en technisch onderhoud eenvoudig bereikbaar te zijn. Verwarmingslichamen dienen zodanig te worden uitgevoerd dat deze eenvoudig zijn te reinigen en kindveilig zijn.

6.4.3 Wateraanvoerinstallatie

Vanaf een watermeter moet een in groepen afsluitbare koudwaterleiding aangebracht worden tot op de sanitaire toestellen, diverse tappunten, brandslanghaspels, warmwaterbereider enz. De kouddrinkwater-installatie hoofdzakelijk aanbrengen in onverwarmde ruimten (kruipruimte). Alle koud-, warmwater- en circulatieleidingen moeten tegen condens en warmteverlies worden geïsoleerd.

Warm tapwater moet beperkt toegepast worden en warmwatertoestellen moeten in de directe nabijheid van de tappunten worden opgesteld. Bij de oplevering van de leidingwaterinstallatie moet een beheersplan Legionella worden overhandigd.

De tapwatervoorziening dient te voldoen aan de eisen voor legionellapreventie, waarbij het aantal beheersmaatregelen in het legionellabeheersplan tot een minimum dient te worden beperkt.

Koudtapwaterinstallatie

Er dient voorzien te worden in een leidingenstelsel dat zorgt voor voldoende koud tapwater op plaatsen waar dit uit oogpunt van gebruik, hygiëne of veiligheid gewenst is. Het stelsel dient aangesloten te zijn op het openbaar

distributienet en afsluitbare aansluitpunten ten behoeve van de bediening van koud tapwateraanvoer. Deze aansluitpunten dienen aanwezig te zijn op plaatsen waar zich waterverbruik-toestellen bevinden. De installatie dient te voldoen aan NEN 1006, NPR 5075, de VEWIN-werkbladen en de plaatselijke voorschriften van het waterleidingbedrijf.

Warmtapwaterinstallatie

In het gebouw dient op plaatsen waar dit uit oogpunt van gebruik of comfort gewenst is warmdrinkwater-toevoer te zijn. Plaatsen waar in ieder geval warm drinkwater getapt dient te kunnen worden, zijn spreekkamers, personeelsruimten, boxenruimten, keukens/pantry's, werkkasten e.d. De installatie dient voorts te voldoen aan NEN 1006, NPR 5075, de VEWIN-werkbladen en de voorschriften van het waterleidingbedrijf.

Waterleiding t.b.v. blusinstallaties

Ten behoeve van de aanvoer van water naar waterblusapparaten dient een waterleiding te worden voorzien van voldoende capaciteit. Deze dient tevens te voldoen aan de wettelijke eisen die de brandweer stelt. De waterblusapparaten dienen stromend aangesloten te worden.

Tappunten

Koudwatertappunten dienen te worden aangebracht:

- pantryblok;
- vaatwasser;
- toiletten;
- fonteintjes;
- brandslanghaspels;
- wasbakken spreekkamers en boxenkamer;
- werkkasten.

6.4.4 Sanitaire toestellen

Het sanitair uitvoeren in eersteklas kristalporselein en in onderhoudsarme uitvoering (hangende closetpotten, inbouwreservoirs, toiletbrillen met vlakke onderzijde e.d.).

Alle sanitaire toestellen dienen door middel van afsluitbare aansluitingen aangesloten te worden.

Alle wastafels, uitstortgootstenen, gootstenen, urinoirs enz. voorzien van tapkranen, mengkranen, drukspoelers, enz. Wastafelmeubels in de spreekkamers en boxenruimte voorzien van 1-greeps mengkranen.

Toiletvoorzieningen

E: Verspreid door het hele gebouw dienen toilettoestellen te worden aangebracht. Voor bezoekers en voor personeel dienen separate toiletgroepen te worden gerealiseerd. Tevens wordt voorzien in een MIVA-toilet.

Toiletpotten worden gesitueerd in afsluitbare cabines, waarin tevens een wc-rolhouder is aangebracht.

Uitgangspunt is een hangende toiletpot met een handbediend spoelmechanisme voorzien van een waterbesparingsmogelijkheid.

A: Vermijd geluidsoverlast van de installaties, toestellen en de bijbehorende aan- en afvoerleidingen.

6.4.5 Gasvoorzieningsinstallatie

Het gebouw wordt voorzien van een installatie waarmee gas vanaf het openbaar stelsel kan worden gedistribueerd naar plaatsen waar vanuit het gebruik gasaanvoer noodzakelijk is, zoals cv-ketel(s) en eventuele gasboiler/geiser keukens e.d.

E: De capaciteit van de installatie dient voldoende te zijn voor gelijktijdig gebruik van 70-85% van de aansluitpunten. De gasinstallatie dient te voldoen aan NEN 1078 en aanvulling NPR 3378.

6.4.6 Luchtbehandeling

Het gehele gebouw wordt voorzien van een gebalanceerd ventilatiesysteem. De warmte die uit de diverse ruimten wordt afgezogen, wordt d.m.v. een platenwarmtewisselaar overgedragen aan koude verse buitenlucht. De koude verse buitenlucht wordt opgewarmd en ingeblazen in de diverse ruimten. Het grote voordeel van het systeem is dat men in de winter volop kan ventileren zonder dat het onaangenaam wordt in de diverse ruimten.

De ventilatielucht dient te bestaan uit 100% buitenlucht. Dit betekent dat recirculatie van lucht niet is toegestaan.

Voor de diverse typen ruimten gelden de volgende eisen ten aanzien van de luchthoeveelheden:

De minimale eis is 30 m³/uur

Soortruimte	Hoeveelheid
Spreekkamer	3-voudig
Entree	5-voudig
Boxenruimte	5-voudig
Berging/vaccinatieruimte	100 m³/uur
Werkkast	100 m³/uur
Repro	50 m³/uur
Personeelstoilet	50 m³/uur
Bezoekerstoilet	50 m³/uur
Pantry	3-voudig
Kinderwagenstalling	3-voudig
Vergaderruimte	5-voudig
Archiefruimte	3-voudig
Balie/wachtruimte	5-voudig
Kantoor	3-voudig

Luchtkoeling

E: Het koelen van lucht dient niet toegepast te worden koeling/airco is wel essentieel zoals benoemd bij 6.2

6.4.7 Waterafvoerinstallaties

Afvoeren en riolering dienen uitgevoerd te worden conform de richtlijnen vastgelegd in NEN 3215 en NEN 3216. Additief dient de riolering ook te voldoen aan NPR 3218.

Binnen- en buitenriolering

E: Het gebouw dient voorzien te worden van een leidingenstelsel dat geschikt is voor de afvoer van, middels lozingstoestellen afgevoerd, vuil drinkwater en overige stoffen op het openbaar riool. Het stelsel dient binnen voorzien te worden van de benodigde ontspanningsleidingen, ontstoppings- en expansie-stukken en buiten van controleputten en ontstoppingsstukken.

6.4.8 Brandblusvoorzieningen

E: Het gebouw dient te beschikken over de brandblusvoorzieningen die noodzakelijk zijn uit oogpunt van brandveiligheid conform wettelijke eisen en brandweereisen.

Ten behoeve van de brandpreventie moeten er brandslanghaspels met plaatstalen inbouwkasten worden aangebracht, die moeten worden aangesloten op de koudwaterleiding met tussenplaatsing van een keerklep en afsluiter. Ook moeten er brandblustoestellen worden opgesteld volgens de voorschriften van de plaatselijke brandweer.

7.0 EXTERNE RANDVOORWAARDEN

Nader te bepalen in het PvE ten aanzien van bouwactiviteiten.

7.1 Locatie

Afstemming met overheid over randvoorwaarden:

- bestemmingsplan;
- bouwvergunningen;
- milieuvergunningen;
- artikel 19-procedure.

7.2 Wetgeving en richtlijnen

Van toepassing zijn onder andere:

- Bouwbesluit;
- gemeentelijke verordeningen;
- milieuwetgeving;
- Arbowet (P-bladen);
- relevante normbladen (NEN);
- brandweervoorschriften;
- eisen Nutsbedrijven.

7.3 Literatuurlijst/referenties

- NEN-ISO 7730
- Bouwbesluit NEN 5077
- Veiligheidsbesluit Restgroepen (VBR)
- Checklist Kinderveiligheid
- OKZ-Locatiebeleid Landelijke richtlijnen

